

Vulkanutbrudd sett fra rommet

Silk så det ut fra rommet da vulkanen Etna på Sicilia hadde et utbrudd i midten av januar. Utbruddet ble fanget opp av den europeiske jordobservasjons satellitten Envisat. Envisat ble skutt opp med Ariane 5G 1. mars 2002 fra Kourou i Fransk Guyana og er med sine 8211 kg pr. dags dato den største satellitten som er skutt opp. Den sirkulerer i en solsynkron polar bane i ca. 790 km høyde og sveiper rundt Jorden på 101 minutter.

FOTO: ESA

Ord for dagen

Vikar. Stedfortreder som overtar et arbeid eller stilling fra en annen for en kortere tid. Av latinske vicarius som er en genitivform av vicis som betyr «veksling». Ordet går igjen i ordet «vice» i sammensetninger som visepresident og viseadmiral. Paven Innocens 3 (1160-1216) kalte seg selv og pavestolen vicarius Christi, det vil si «Kristi stedfortreder».

Laser mot kaprere

■ Laser er et livsfarlig våpen i hendene på skurker i science fiction-filmer. Nå skal det imidlertid brukes mot pirater i Adenbukta og andre steder, ifølge Telegraph.co.uk. Det er det britiske firmaet BAE Systems som har utviklet en laserteologi som ikke er ment å drepe, men som skal rettes mot angripende fartøyer og våpen og forstyrre våpen og blende motstandere med en intens stråle.

Vitenskapelige fakta

Stjerne formørket av sky

Astronomer har løst av et av at tegets mysterier – en bestemt stjerner som går inn i en to år lang formørkelse hvert 27. år

Stjernen som blekner

2008

Nov. 2009

Des. 2009

Formørkelsen til Epsilon Aurigae, som er ca. 300 lysår unna

Usynlig følgesvenn

(illustrasjon)

Synlig stjerne

Epsilon Aurigae, i størrelsesorden 3 (synlig for det blotte øye)

Mørk skivesky

Karbon- og silisiumpartikler på størrelse med grus

Skjult følgestjerne

Går i bane med hovedstjernen i 27 år og sperrer vår utsikt til den i 2 år. Den blir aldri observert, men gravitasjonen holder skyen sammen

Størrelse i forhold til vårt solsystem

STJERNE

SKY

JUPITER

SOL

© ILLUSTRASJON: KILDE: Brian Koppelman ved University of Denver, Harold McAlister ved Georgia State University

Et bilde av Lionel Logue ligger under kong George IIs avtalekort for behandling av kongens talevanskeligheter.

FOTO: SUZANNE PLUNKETT/REUTERS

Lionel Logues

Australsk stemmepedagog, født i Adelaide 26. februar 1880, død i London 12. april 1954.

Studerte bl.a. musikk- og talekunst, jobbet som skuespiller, offentlig taler og gullgruvearbeider.

Emigrerte til Storbritannia med kone og tre sønner i 1924.

Medlem av Royal Victorian Order (MVO) i mai 1937, kommandør av MVO i 1944.

Aftenposten fakta

Colin Firth som Kong Georg VI. Han hadde store talevanskeligheter.

FOTO: SF NORGE

Film. Historien

En australsk immigrant og en uvillig konge som stamnet. Kong Georg VIs taleproblem måtte bare en dag nå filmlerretet.

CATO GUHNFIELDT

Den britiske skuespilleren Colin Firth er Oscar-nominert for sin rolle som den stammende kong Georg VI i filmen *The Kings Speech*. Vinner han prisen, bør han dele den med to personer: en australsk immigrant, Lionel Logue som slo seg ned som utfaglært stemmepedagog i London i 1924. Og kong Georg VI selv, Storbritannias konge under 2. verdenskrig, får til dagens dronning Elisabeth II. For begge yret i sin tid en innsats som neppe står tilbake for den Firth som skuespiller har utført foran filmkameraet.

Heldigvis var det ikke daværende prins Albert (senere George VI), hertugen av York, som i 1920-1930-årene var edset til å bli konge av Storbritannia, derimot hans bror Edvard. Og alt var trygt så lenge kong George V satt på tronen. Men tryggheten tok brått slutt med kongens død i januar 1936.

Riktig nok overtok Edvard tronen. Men 327 dager senere abdiserte han for å kunne gifte seg med amerikanske og fraskilte Wallis Simpson. Parallelt med den største skandalen i kongehusets nyere historie ble prins Alberts mareritt til virkelighet.

Colin Firth som kongen.

Kan få Oscar

Filmen *The Kings Speech*, med britiske skuespilleren Colin Firth i hovedrollen, er nominert til 12 Oscar, blant annet for årets film. Premiere i Norge 11. februar.

Et kongesme som stamnet skulle bli konge mot sin vilje, tre inn i et liv fylt av hilsningstaler, innvielsestaler, radiotaler, bordtaler, skåltaler, for ikke å snakke om konversasjon. Men først og ikke minst: hvordan ville kroningen i Westminster Abbey gå? Ville han som nybakt kong Georg VI bli til latter for en hel nasjon?

En begavet immigrant. Fra åtteårsalderen av hadde prins Albert, populært bare kalt Bertie, et alvorlig taleproblem. Han ikke bare begynte å stamme, men slukte etter hvert hele stavelser uten å produsere en lyd. Han kunne binde slutten av ett ord sammen med begynnelsen på det neste. Å uttale konsonanter som «k», «c» og «q» var nærmest uoverkommelig. Selv faren hadde problemer med å forstå sønnen. Som voksen gjennomførte han sin første offentlige tale på Wembley i oktober 1925, med opphold på alle de gale stedene samtidig som både tunge og kjeper kjempet frenetisk i et forsøk på å spytte budskapet ut. Et personlig nedertag ble klippet til folkesnak i alle lag av folket. Over natten kom ryktene om at Bertie var dum. Prinsen forsto han trengte